

THE MIGHTIEST OF ALL CREATURES PITTED AGAINST HIS EXACT
DUPLICATE IN A COLOSSAL STRUGGLE OF MONSTER VS. ROBOT

ESCAPE

1/04

EASTMANCOLOR — TORIOSCOPE ——— TOHO COMPANY LTD. **キングコングの逆襲** King Kong vs. Godzilla

ESCAPE

Escape on Espoon science fiction- ja fantasiaseura ESC ry:n julkaisu.

1. vuosikerta 1. numero.

Lehden tilaus hoituu liittymällä ESC:in jäseneksi mafiailloissa ja maksamalla 5e vuosittaisen jäsenmaksun, vaikka Mafiaillassa. Mafiaillat Tapiolan Hemingway'sissa 26.7 , 30.8 , 27.9, 25.10., 29.11 ja 27.12

Escapen seuraavaan numeroon otetaan vastaan materiaalia: artikkeleita, arvioita, palstaideoita, novelleja ja kuvia. Lähetä juttusi seuraavan numeron päätoimittajalle

Jan Hlinovskylle
(jan.hlinovsky@iki.fi).

Yhteystiedot:

Puheenjohtaja Hannu Blommila
(hannu.blommila@netsonic.fi)
p. 041 4918415

Varapuheenjohtaja Vesa Sisättö
(vesa.sisatto@helsinki.fi)
p. 050 534 7747

Sihteeri Tapio Ranta-aho
(tapio.ranta-aho@sito.fi)
p. 040-8204590

ESCAPE

1/2004

3. Pääkirjoitus
Vesa Sisättö
4. ESC:in kesäretki mystiseen
Espooseen
Vesa sisättö
8. Pakkomielteitä:
Howard Waldrop
Jan Hlinovsky
11. Me olemme marsilaisia!
Vesa Sisättö
12. Jos Espoo olisi vekkuli
Veijo Esbo
13. Escapen suuri tietovisailu
Tapio Ranta-aho
14. Marsilainen Odysseus
Oliko James Joyce varhainen
uuden aallon scifikirjailija?
Vesa Sisättö

Toimitus: Vesa Sisättö
Taitto: Teemu Ahonen
Valokuvat: Tapio Ranta-aho

Espoon science fiction- ja fantasiaseura ESC

Pitelet käsissäsi historiallista julkaisua, Espoon science fiction- ja fantasia-seura ESC ry:n ensimmäistä lehteä. Seurammekin on tuore: se perustettiin 29. maaliskuuta kuluvana vuonna.

Seuran tehtävänä on levittää tieteis- ja fantasiakulttuurin harrastusta Espoossa. Käytämme sanaa ”kulttuuri” tässä, koska monet meistä harrastavat kaikkia scifin ja fantasian muotoja: kirjallisuutta, elokuvaa, sarjakuvia ja jopa musiikkia. ESCin tarkoitus on myös olla virallinen koti espoolaiselle alan fandomille, harrastajapiirille.

Idea ESCistä syntyi jonakin pitkänä ja kosteana Helsingin scifimafiailtana. Huomasimme, että yllättävän moni aktiivinen mafiänkävijä asui Espoossa. Aluksi seurasta puhuttiin huumorimielessä, mutta toisaalta: miksi ihmeessä Suomen toiseksi suurimmassa kaupungissa ei voisi olla omaa scifiseuraa?

ESCin perustaminen antoi mahdollisuuden pitää pääkaupunkiseudulla yhden uuden spekulatiiviseen fiktioon keskittyvän illanistujaisen kuukaudessa. Toivomme myös saavamme seuran kautta uusia aktiivisia faneja mukaan toimintaan.

ESC on jo aloittanut toimintansa. Tästä lehdestä voitte lukea raportin kesäretkestämme, jota sävytti pirteä kaatosade. Myös tämä Escape-lehti, jonka ympärille lonkeronne on kietoutunut, on osa ESCin toimintaa. Lehden saavat etuna jäsenmaksun maksaneet. Seuraava numerokin ilmestyy tänä vuonna. Suunnitteilla on alustavasti ollut myös erilaisten scifi- ja fantasiatapahtumien järjestäminen Espoossa.

Siispä jos haluat tulla mukaan Espoon science fiction- ja fantasiaseuran toimintaan, ota yhteyttä! Yhteystiedot löytyvät tästä lehdestä.

Ja sitten suuremmista puheista, kääntäkää sivua ja lukekaa! Hop hop, täällä ei ole mitään nähtävää.

*Espoon Matinkylässä 22.6. 2004
Vesa Sisättö
Escape1/2004 päätoimittaja*

KESARETKI MYSTISEEN ESPOOSEEN

呪合呪合呪合 呪合呪合呪合 呪合呪合呪合 呪合呪合呪合 呪合呪合呪合 呪合呪合呪合 呪合呪合呪合 呪合呪合呪合

Lauantaina 12. kesäkuuta Otaniemi on kietoutunut kosteaan ja alakuloiseen utuun. Kohtaamme Teknillisen korkeakoulun kirjaston edessä. Sumu tarttuu rakennuksien vuosikausia vanhoihin seiniin. Hieman hytisten lähdemme selvittämään Otaniemen enigmaattisia mysteerejä.

Retkeä varten olemme saaneet ikimuistoisista ajoista periytyvät ohjeet. Mahdollisesti olemme laatineet ne itse kaksi viikkoa aiemmin, mutta sitä on vaikea sanoa sillä tuo ilta oli yhtä kostea kuin tämä lauantaipäivä on märkä.

Ydinreaktoria etsimässä

Harjaantuneelle luonnossakulkijalle ydinreaktorin löytäminen on helppoa. Seuraamalla tiettyjä selviä merkkejä, kuten teräsaitoja, lauhdevesiä, mielenosoittajia ja VAARA! RADIOAKTIIVISTA -kylttejä, perille pitäisi osua. Otaniemen reaktori on kuitenkin ovelasti naamioitu. Onneksi tiedämme, että keitetyt neutronit haisevat mannapuurolle, joten kohta olemme luulaksemme oikean rakennuksen luona.

Kuva 1. Vesa osoittaa epäilyttävää ikkunaa.

Täälläkö se reaktori luuhaa? Voisiko siinä grillata makkaraa? Kaikkihan tietävät, että jos haluaa valmistaa ”Munia Benedict”, kobolttikannuunalla höyrystetty makkara antaa sille hienostuneemman aromin kuin mustan oliivin viipale.

Seuraava tehtävämme on vaikeampi. Sitkeiden huhujen mukaan Otaniemen peruskivien sisään on vangittu Suuria Muinaisia. Ne on vapautettava. Emme kyllä tiedä miksi, mutta niin vain on tehtävä.

Kuva 2. Täälläkö se reaktori luuhaa?

Kohtaamme raken-
nelman, joka saattaisi
olla Cthulhun temp-
peli. (Kuva 3) Tapion
cthulhusaattori opas-
taa meidät kuitenkin
eteenpäin. Äkkiä tör-
määmme salaperäi-
siin paasiin – ja eeegh!
Paadesta tunkee ulos
lonkero! (Kuva 4)

Kuva 3. Iä Iä! Cthulhu Ftaghn!

Tässä vaiheessa on parasta
siirtyä loitommas! Viisas tut-
kimusretkeilijä ei anna Ni-
mettömien Olentojen syödä
sieluaan heti matkan alussa.
Pysähdymme vasta Tapiolassa,
jossa nautimme virvokkeita ja
sikarin hotellin aulabaarissa,
joka rauhoittavasti tuo mieleen
emämaan kotoiset lobbyt.

Kuva 4. Kivipaadesta hyökkäävä lonkero

Kuva 5. Espoon sysimetsien luolamies.

Seuraamme liittyy Aleksi. Suuntaamme kohti Bodom-järven rantaan. Siellä on kuulemma selvittämätön murhatapaus. Luotavaisesti arvelemme ratkaisevamme sen noin 15 minuutissa, kunhan vaan löydämme paikalle.

Vetinen polku tunkeutuu kosteutta tihkuvaan sademetsään, jonka pohjalle ei juuri päädy valoa. Harmittelemme, että emme tulleet palkanneeksi alkuasukaskantajia ja -oppaita seuraavaa taivalta varten, mutta muistamme sitten noloituneina olevamme itse alkuasukkaita.

Kuva 6. Bodomjärven synkkä ja myrskyinen ilta

Samassa polun pimeydestä pomppaakin verenhimoinen, karttua heilutteleva alkuasukas!(Kuva 5)

Se onkin Aleksi. Tämä vahvistaa käsityksemme itsestämme.

Bodom-järven surmapaikka hämmöittää sateessa. Terästämme mielemme. (Kuva 6)

Äkkiä huomaamme ettemme ole yksin! Armeija on vallannut murhaniekkien. Selvästikin on käynnissä laaja operaatio jälkien peittämiseksi! Kävelemme kuitenkin sateensuojinemme muina miehinä kohti murhapaikkaa. Kun vastaan kävelee rynnäkkökiväärejä kantava viiden hengen partio, tekeydymme tietämättömiksi alkuasukkaiksi ja astumme ohi. Vihdoin murhapaikalla! Kuva 7.

Aloitamme kiivaan johtolankojen etsinnän, joka tuottaakin tuloksen. Helsingin Science Fiction Seuran jäsenkortti! Kuva 8

Kuten arvelimme, jäljet johtavat Helsingin mafiaan! Hetken voimme juhlia menestyksestä operaatiota.

Kuva 7. Bodomjärven murhapaikka.

Sotilaat alkavat lähestyä ja pidämme parhaana vetäytyä paikalta. Löydämme vielä kivenkolosta Toni Jerrmanin varvastossut, joissa oleva veri paljastuu JFK:n vereksi. Valitettavasti tämä jätäriskyttävä todistuskappale unohdetaan myöhemmin Pub Vihtoriin.

Kuva 8. Totuus on Bodomjärvellä

Kun peräännymme paikalta, sotilaat miinoittavat viereisiä puita. Epäilemättä tarkoitus on, että johtolankoja ei pengota enempää. Vaihtoehtoinen selitys – että sotilaat varvioisivat Bodom-järven rantoja norjalaisten sukellusveneiden varalta – ei tunnu uskottavalta. Ruotsalaiset sukellusveneet vielä voisikin uskoa.

Keräännymme kertaamaan löydöksiämme Pub Vihtoriin Tapiolaan, jonne saapuvat vielä Ylva ja Hannukin. Esitelmämme Kunnallisessa maantieteellisessä seurassa tulee olemaan menestys, jota kannattaa juhlia. Juhliminen ulottuu lopulta jopa kaupungin rajojen ulkopuolelle.

Vesa Sisättö

kuvat Tapio Ranta-aho

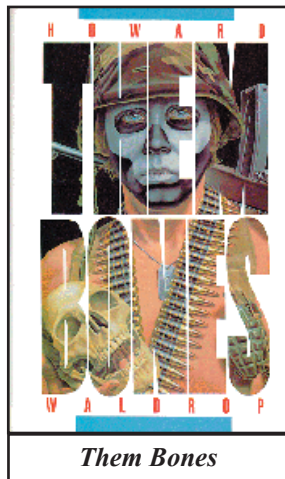
Pakkomielteitä - esittelyssä Howard Waldrop

Escapen perinteinen pakkomielteitä-palsta alkaa!

Palstalla käydään läpi spekulatiiviseen fiktion liittyviä neuroottisuuden puuskia, jotka silloin tällöin valtaavat varomattoman harrastelijan.

Tyypillinen pakkomielle on lukea jonkun kirjailijan koko tuotanto, tai ainakin kaikki mitä suinkin on saatavilla. Aloittelevan neurootikon kannattaa olla varovainen ja aloittaa jostain sellaisesta kirjailijasta kuten vaikkapa Ted Chiang tai Cordwainer Smith. Naurettavan tuotteliaat tapaukset, kuten Robert Silverberg, joka tuskin itseään pysyy kärryillä siitä mitä kaikkea on kirjoittanut, kannattaa suosiolla jättää patologiselle tasolle yltäneiden kanssaharrastajien huoleksi. Tosiasia kuitenkin on, että mitä tuotteliaampi kirjailija, sitä enemmän paskaa hän on suoltanut mahdollisten kultakimpaleidenkin lomassa. Suurin osa kirjailijoista kuuluu toki jonnekin edellä mainittujen välimaastoon, eli kannattaa olla varovainen. Allekirjoittaneen kohdalla Gene Wolfen novellituotantoon tutustuminen alkaa jo hipoa obsessiometrillä punaisen rajaa, ja George R. R. Martinin kanssa mittari alkoi käydä ylikierroksilla jo aikaa sitten. Tällä hetkellä työn alla on kuitenkin Howard Waldrop.

Tuttavuuteni Waldropin tuotannon kanssa alkoi, kun tulin ostaneeksi kirjan nimeltä Vain vanhat luut. Kummallinen tarina, ajattelin, mutta oli siinä ainakin paljon mielenkiintoisia yksityiskohtia. En asiaa tuolloin tiedostanut, mutta olin juuri lukenut Waldropin koko suomennetun tuotannon. Niinpä meni hetken aikaa, ennen kuin Howard W:n legendaarinen maine alkoi aueta minulle. Miehen nimi tuli kyllä esiin keskustelupalstojen suosituslistoilla, ja useammin kuin kerran myös G.R.R. Martiniin tutustuesssa. (George ja Howard olivat kirjekavereita jo kouluaikoina, jolloin yhteinen harrastus oli supersankarisarjakuvat.) Waldropin tuotteliaisuutta voi kuvailla sillä, että häneltä ilmestyy keskimäärin pari teosta vuodessa, joskus enemmän, joskus vähemmän. Toisin kuin useimmilla päätoimisilla kirjailijoilla, nuo teokset ovat novelleja: Howard on kirjoittanut vain puolitoista romaania, edellä mainitun Vain vanhojen luiden (Them Bones) lisäksi yhteistyössä Jake Saundersin kanssa teoksen The Texas-Israeli War:1999. Tai jos tarkkoja ollaan, niin tähän ei pidä ollenkaan paikkaansa; puolikkaita romaaneeja Waldrop on kirjoittanut vaikka kuinka, niitä vaan ei ole vielä julkaistu. Tai jos ihan tarkkoja ollaan, niin en ole siitä kirjoittamisesta aivan varma, Waldropin työskentelyssä kuulemma sanojen paperille saattaminen kun on vain triviaalia viimeistelytyötä. Tarinat

ovat olemassa ja tulevat ideoina hänen päähänsä, ja hän saattaa puhua vielä paperille saattamattomista jutuista tuttavilleen ikään kuin ne olisi jo julkaistukin jossain.

Waldropin työskentelystä vielä sen verran, että mies saattaa todellakin käyttää yhden novellin taustatyöhön puoli vuotta. Älkää kysykö minulta millä hän elää, luultavasti kalastamalla ja marjoja poimimalla. Waldrop on myös hankkinut itselleen sellaisen maineen, että hän myisi tarinansa vähiten tarjoavalle. Maine on osittain ansaittu, mutta Waldrop on sittemmin yrittänyt päästä siitä eroon. Kotisivullaankin hän kiistää väitteen, että suhtautuisi rahaan väheksyvästi ja halveksien - totuus on kuulemma täysin päinvastainen: raha suhtautuu Howardiin väheksyvästi ja halveksien. (Waldropin kotisivu löytyy osoitteesta <http://www.sff.net/people/Waldrop> ja nyttemmin hän on kirjoitellut blogia osoitteessa <http://www.infinitematrix.net/columns/waldrop/> Ei hassummin kaverilta, joka ei edes omista tietokonetta.)

Mutta palataanpa asiaan, eli pakkomielteeseeni. Waldropin nimi alkoi kovasti kutkuttaa takaraivossa, ja internetistä löytyi ilmaisia maistiaisja, mm. nebulavoittajanovelli *The Ugly Chickens*. Jäin koukkuun, ja pian löysin itseni metsästäämästä vanhoja Waldrop-kokoelmia käytettyjen kirjojen diilereiltä.

Waldropin tarinat ovat lievästi ilmaistuna omalaatuja. Scifiä, fantasiaa, ja ennen kaikkea vaihtoehtohistoriaa. Waldrop kirjoittaa tulevaisuuden zen-sumopainijoista jotka käyttävät telekineettisiä voimia työntääkseen vastustajansa ulos kehästä, tai siitä kuinka senaattori E. Aaron Presley kuuntelee haltioissaan suosikki-jazz-artistiaan Dwight Eisenhoweria. Jos joskus saan aikaiseksi toimittaa poliittisesti epäkorrektin scifin novellikokoelman, niin Waldropin *Horror, We Got* on varmasti mukana. Tämä on yksi niitä tarinoita, jotka Waldropin kertoman mukaan vain tulivat ja vaativat tulla kerrotuiksi. Israel saa salaa haltuunsa aikakoneen, ja mihin he käyttävätkään sitä? He kostavat maailmalle lähettämällä agentteja menneisyyteen tekemään oikeasti kaikki ne pahat teot, joista juutalaisia on kautta historian vääryydellä syytetty.

Tarinoiden aiheet siis vaihtelevat aika tavalla, renessanssimaalauksista intiaaneihin ja elokuvahirviöistä flogiston-teoriaan. Yhteistä kaikille on ainoastaan huolella tehty taustatyö, joka on toisinaan Waldropin pahin ominaisuus. Äijältä tuntuu nimittäin karkaavan aika ajoin mopo käsistä lukijoiden yleissivistyskäsityksen suhteen; osa tarinoista ei ainakaan tällaiselle tavalliselle pulliaiselle aukene ilman aihetta sivuavan taustatiedon tutkimista, jos silloinkaan. Ärsyttävää, eikö vain? Tällaisen pakkomielteen takiahan voi joutua vaikka oppimaan jotakin uutta.

Jan Hlinovsky

Tule mukaan Espoon science fiction- ja fantasiaseura ESC ry:n toimintaan!

Mafiaillat

Joka kuukauden viimeisenä maanantaina Tapiolan Heikintorin Hemingway'sissa (2. krs). Mahdollisesti poikkeuksena 26 .7., jolloin sään salliessa kokoonnumme jollain terassilla. Muusta kokoontumispaikasta ilmoitetaan lapulla Hemingwaysin luona – tai tiedon voi saada alla luetelluilta henkilöiltä. Mafiailtahan tarkoittaa vapaamuotoista istuskelua virvokkeiden äärellä, keskustelua tieteis- ja fantasiakulttuurista tai ihan mistä vaan. Paikalla voi piipahtaa ja viipyä niin kauan kuin huvittaa. Tai istua koko illan. ESCin jäsen ei tarvitse olla!

Escape-lehti

Lehden saa etuna jäsenmaksun (5 e) maksettuaan. Irtonumeroitakin on kaupan.

Muut tilaisuudet

Vuoden aikana on tarkoitus järjestää jokin sf/f-aiheinen keskustelutilaisuus esimerkiksi Tapiolan kulttuurikeskuksessa. Myös pienen yhden päivän mittaisen con-tapahtuman järjestämisestä ollaan keskusteltu.

Ota meihin yhteyttä!

Puheenjohtaja Hannu Blommila
(hannu.blommila@netsonic.fi)
p. 041 4918415

Varapuheenjohtaja Vesa Sisättö
(vesa.sisatto@helsinki.fi)
p. 050 534 7747

Sihteeri Tapio Ranta-aho
(tapio.ranta-aho@sito.fi)
p. 040-8204590

Seuraavat mafiaillat siis 26.7., 30.8, 27.9., 25.10., 29.11., 27.12

Me olemme marsilaisia! - eli miltä tuntuu asua Espoossa

Perusolemukseltaan Espoo on kuin vieras, kolonisoitu planeetta. Planeetta Espoo. Muutaman vuoden takaisessa Espoo-kirjassaan Jukka Relander ja Tuomas Nevanlinna paljastivat, että Espoo on teknologian ja luonnon liitto ilman välittävää kulttuuria. Väitteen voi tulkita monella tavalla, mutta minusta houkuttelevinta on nimenomaan verrata Espoota asutettuun vieraaseen planeettaan.

Kohta muutettuani Espooseen 12 vuotta sitten luin Philip K. Dickin romaanin Mars on meidän. Ihan täysin en ajatuksenjuoksuni muista (saati romaanin juonta), mutta minulle tuli vahva tunne siitä, että jos Mars joskus asutettaisiin, sinne rakennettaisiin jotain Matinkylän kaltaista. Lähiö on nimenomaan siirtokuntamoduli: se tyydyttää asumisen ja elämisen perustarpeet. On asunnot, palvelut, tiet ja muut infrastruktuurit. Kulttuuri-, virkistys- ja uskonnolliset tarpeetkin on huomioitu.

Merkillisintä lähiöissä on se, että lähiön voi pystyttää minne tahansa. Vaikka Marsiin. Kompakti 70-lukulainen betonilähiö ei kannu mukanaan minkäänlaisia yhtymäkohtia paikan alkuperäiseen historiaan tai kulttuuriin. Se on joka paikassa toisaalta tuttu ja toisaalta vieras.

Meillä nykyespoolaisilla on harvoin mitään yhtymäkohtaa asumamme maapläntin varhaisempaan historiaan. Me olemme saapuneet muualta ja asettuneet pirteän harmaiseen betoniasuinyksikköihimme ja elämme ihan samoin, sijaitsisi lähiömme sitten Helsingissä, Tampereella tai Marsissa.

Alkuperäinen Espoo on meille nimetöntä luontoa, erämaata – asumaton planeetta. Espoon alkuperäisasukkaat, alienit, ovat jääneet nököttämään pienille metsäplänteille kerrostalojen väliin, sulautuneet muuttajiin tai ajettu omaan reservaattiinsa Kauniaisiiin.

Otaniemi, Keilaniemen Manhattan ja muut korkean teknologian espoolaistukikohdat vielä korostavat Espoon asuttamisen tieteellistä ja teknologista perustaa.

Hiljalleen juurumme uuteen maaperään. Ray Bradburyn Marsin aikakirjoista 1980-luvun alussa tehdyssä minisarjassa oli kohta, joka on jäänyt mieleeni. Mars-siirtokunta oli autioitunut ja jäljellä oli vain yksi isä lapsiensa kanssa. Isä lupasi viedä lapset katsomaan

marsilaisia, jotka olivat sarjassa kuten novelleissakin, kuoleva rotu uudisasukkaiden jaloissa. Hän kuljetti lapset erään Marsin kanavan varteen ja käski kurkistaa kanavaan: Siellä ovat marsilaiset. Perhe näki kuvajaisen itsestään.

Ehkä mekin, kolonisoitu planeetta Espoon asukkaat voimme joskus kurkistaa sillalta Gräsanojaan ja nähdä aitoja espoolaisia.

Vesa Sisättö

JOS ESPOO OLISI VEKKULI

Jos Espoo olisi vekkuli, sen asutus olisi keskittynyt meren rantaan ja sisämaassa metsän keskellä olevaa slummiä kutsuttaisiin Espoon keskukseksi. Ruotsinkielisille olisi eristetty oma alue, mutta sitä ei kutsuttaisi Espooksiksi.

Jos Espoo olisi vekkuli, siellä olisi oma pieni ydinreaktori. Sitä pääsisivät käyttämään vain viinaanmenevät opiskelijat, joiden mielestä maailman hauskin asia olisi saada viina, pieru, tupsu ja “se” samaan lauseeseen.

Jos Espoo olisi vekkuli, sen poliisilaitos olisi piilotettu niin taitavasti, että espoolaiset kannattaisivat EU:ta vaikka vain päästäkseen matkustamaan ilman passia.

Ja ennen kaikkea, jos Espoo olisi vekkuli, sillä olisi oma scifi-seura, tai vaikka kaksi, joista toinen painottuisi enemmän oluenjuontiin ja toinen vanhojen tv-sarjojen katseluun. Julkaisisivat lehtiäkin, ja järjestäisivät coneja. Mahtaisi vantaalaisten käydä kateeksi.

Veijo Esbo

ESCAPEN SUURI TIETOVISAILU

Ratkaise hankalat vaihtoehtotehtävät, ja selvitä kätkeyty uudenuutukaisen scifiseuran jäsenlehden nimi. Nimen saat selville yhdistämällä numerojärjestyksessä oikeiden vastausvaihtoehtojen kirjaimet peräkkäin.

Lähetä vastauksesi viimeistään syyskuussa 2004 sähköpostilla osoitteeseen rauta@cc.hut.fi Otsikoi viestisi ”ESC tietovisailu” ja viestin runkoon vastaus, nimesi ja oikea postiosoitteesi mahdollista palkinnon postitusta varten.

Vastanneiden kesken arvotaan 3kpl seuraavan ESCAPE lehden numeroita.

Kysymykset:

1. Jos emme elä todellisuudessa, niin missä luultavimmin elämme?

- D – Tynnyrissä
- E – Matrixissa
- F – Olarissa

2. Kuka komensi Imperiumin tähtialusta Executoria?

- S – Darth Vader
- T – Frank Sinatra
- U – Rin Tin Tin

3. Mikä on elämän tarkoitus?

- B – 007
- C – 42
- D – Bay City Rollers

4. John Carter oli

- A – Marsin sotavaltias
- B – Ruotsin presidentti
- C – Escapen poliittinen toimittaja

5. Konnussa asustaa

- N - ylihärmäläisiä
- O – vulkanuslaisia
- P – hobitteja

6 Jos näet UFO:n, kenelle kannattaa ilmoittaa?

- C - Clarice Starling, FBI
- D - Jerry Cotton, FBI
- E - Fox Mulder, FBI

KIRJALLISUUSTIETEELLINEN SENSAAATIO!

MARSILAINEN ODYSSEUS

OLIKO JAMES JOYCE VARHAINEN UUDEN AALLON SCIFIKIRJAILIJA?

James Joycen *Odysseus*-romaanin tapahtumapäivän eli Bloomsdayn satavuotisjuhlaa vietettiin kesäkuussa. Kirjallisuudentutkijoiden remuisaa juhlintaa hämmensi zurichilaisesta antikvariaatista löytynyt kirje, jossa modernin kirjallisuuden mestari tarjoaa romaanikäsikirjoitustaan julkaistavaksi amerikkalaisessa *All Story* –pulp-lehdessä. *Escape* julkaisee nyt ensimmäisenä maailmassa selostuksen tästä kirjeestä, joka kääntää 20. vuosisadan kirjallisuuden historian, jos ei nyt päälaelleen, niin ainakin pahasti kierteelle.

Ilmeisesti 1920-lukujen alussa kirjoitetusta kirjeestä käy ilmi, että Joyce oli ihastunut *All Story* –lehdessä julkaistuihin Edgar Rice Burroughsin varhaisiin Mars-tarinoihin ja halusi itse kirjoittaa samanlaisia. Kirjallisuudentutkijoille ei myöskään ollut aiemmin tunnettua, kuinka suuren vaikutuksen H. G. Wellsin Maailmojen sota oli tehnyt tähän irlantilaiseen kirjailijaan. Näin Joyce kuvaa jatkotarinaksi aikomansa kirjan juonta. ”Prologissa tapaamme Zog-nimisen vihreäihoisen ja valtavat pullottavat silmät omaavan hahmon, joka asuu Marsissa linnoituksessaan. Salassa hän punoo juonia Maa-planeetan, tarujen Telluksen valloittamiseksi. Hän pitää ”tummille alamaisilleen” [dark minions] puheen, jossa syyttää Maata ikaiaikaisesta paremmasta osastaan. Marsista kun puuttuvat meret, tiheä ilmakehä ja auringon valonkin Maa tuntuu sieppaavan ennen punaista planeettaa”.

Ensimmäisissä kirjallisuudentutkijoiden kommenteissa tämä jakso on tulkittu toisaalta eräänlaiseksi Manalassa-käynnin esimuodoksi. Jotkut myös arvelevat, että tämä heijastelisi irlantilaisen kirjailijan ristiriitaista suhdetta Englantiin. Ei ole täysin poissuljettua, etteikö kokonaisesta tekstistä olisi löydettävissä viitteitä myös Homeroksen *Ilias*-eepokseen, jonka voi katsoa toimivan *Odysseian* esinäytöksenä.

Tämän jälkeen prologissa seuraa ajankohdan tieteistarinoille tyypillinen teknisen laitteiston kuvailu. Zog aikoo nerokkaiden kristallien avulla lähettää sie-lunsa vakoilemaan tavallisen Maan asukkaan elämää. Prologi päättyy, kun Zog astuu kristallien keskelle.

Tähän kohtaan kirjettä Joyce on lisännyt patkän, joka muutamia yksityiskohtia lukuun ottamatta on identtinen *Odysseuksen* ensimmäisen luvun kanssa.

”Marsilainen Zog siirtyy alemmaa keskiluokkaa edustavan Leopold Bloomin kehoon. Hänen silmiensä kautta Zog tarkkailee yhden päivän (16. kesäkuuta 1904) ajan dublinilaisten elämää. Bloom syö aamiaista, käy kapakassa ja ilotalossa ja tapaa tuttaviaan. Hauskaksi sivujuonteeksi ajattelin laittaa hänen seikkailujensa muistuttamaan Odysseuksen harharetkiä Homeroksen eepoksessa”, Joyce kirjoittaa. ”Koska Zog tarkastelee maailmaa Bloomin pään sisältä, olen päättänyt kuvata tapaukset monesti tekniikalla, jota voisi kutsua ”tajunnanvirraksi”.

Joyce kertoo myös suunnitelleensa tarinaan epilogin, jossa Zog palaa omaan kehoonsa Mars-planeetalla, vierailtuaan ennen sitä Molly Bloomin tajunnassa – tämä tapahtuu vahingossa, kun Zog yrittää irrottautua Leopold Bloomin mielestä. Päästyään takaisin Marsiin Zog toteaa käynnin Maassa kiehtovaksi. Voidakseen valloittaa planeetan, hän haluaa lisätietoja. Ennen paluutaan hän juhlii muiden Marsin asukkaiden kanssa nauttien ”värikkäitä näkyjä” tuottavaa juomaa. Viimeisessä kappaleessa hän astuu oudosta aineesta päihtyneenä kristallien keskelle ja toivoo päätyvänsä Finnegan-nimisen henkilön ruumiinvalvojaisiin. ”Mielestäni tämä petaisi hyvin sopivan jatkotarinan, jossa Zog tutustuu laajemmin Maan mytologiaan, taiteeseen ja historiaan”, Joyce päättää kuvauksensa.

Valitettavasti All Storyn päätoimittajan vastausta Joycen kirjeeseen ei ole säilynyt. Odysseus ei kuitenkaan koskaan ilmestynyt lehdessä, vaan Joyce joutui hankkimaan sille toisen kustantajan.

Ensimmäiset kommentit tieteiskirjallisuuden tutkijoiden joukossa ovat kuitenkin haltioituneita.”James Joyce oli epäilemättä varhainen tieteiskirjallisuuden 1960-lukulaisen uuden aallon scifin edustaja. Romaanin asetelma jakautuneen tajuntoineen, kirjallisine viitteineen ja huumekokeiluineen on tajuntaa laajentavaa tavaraa. Philip K. Dick olisi voinut olla ylpeä tällaisesta tarinasta. Ajatelkaapa: vihreä mulkosilmäinen hirviö juutalaisen ilmoitustenhankkijan päässä 1900-luvun alun Dublinissa. Vau! Jos Joyce olisi kirjoittanut kirjeensä vaikka Michael Moorcockille New Worlds –lehteen joskus 1967, Odysseus olisi julkaistu varmasti. Tosin se olisi varmasti täyttänyt lehden kaikki sivut ainakin seuraavat viisi vuotta”, kirjoittaa eräs nimettömänä pysyttelevä scifitutkija mailissaan.”Toivonkin että voisimme rekonstruoida Odysseuksen sellaisena kuin Joyce sen alun perin tarkoitti, tai ehkäpä vielä parempana. Näen jo sieluni silmin uuden Odysseuksen pokkariversion kannen, jossa on Zog salaperäisine kristalleineen nousemassa Bloomin knallihatun sisältä”.

Vesa Sisättö

**Tule mukaan Espoon science fiction- ja fantasiaseura
ESC ry:n toimintaan!**

Joka kuukauden viimeisenä maanantaina Tapiolan Heikintorin Hemingway'sissa (2. krs). Mafaiiltahan tarkoittaa vapaamuotoista istuskelua virvokkeiden äärellä, keskustelua tieteis- ja fantasiakulttuurista tai ihan mistä vaan. Paikalla voi pii-
pahtaa ja viipyä niin kauan kuin huvittaa. Tai istua koko illan. ESCin jäsen ei tarvitse olla!

SEURAAVAT MAFIAILLAT 26.7., 30.8, 27.9, 25.10., 29.11., 27.12